

ROZPUSZCZAĆ SIĘ (7) *vb impf*

się (4), sie (3).

rof- (6), roz- (1).

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

inf rozpuszczać się (2). ◇ *praes 1 sg* rozpuszczam się (1). ◇ *3 sg* rozpuszcza się (1). ◇ *1 pl* rozpuszczamy się (1). ◇ *3 pl* rozpuszczają się (1). ◇ [*praet 3 sg n* rozpuszczało się. ◇ *3 pl subst* rozpuszczały się.] ◇ *part praes act* rozpuszczając się (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – *XVII(XVIII) – XVIII w. s.v. rozpuścić.*

1. *Przekształcać się pod względem fizycznym (o materii)* (3) :

a. [*Roztopiać się, pod wpływem wysokiej temperatury przechodzić ze stanu stałego w ciekły; liquefieri, liquescere, liqui Cn: Liquor Roſpu(ſ)czam ſie/ roſtopiam ſie/ liqui. UrsinGramm 262.*]

b. *Rozrzedzać się, mięknąć; przen* (2) :

rozpuszczać się w co (1): *WujNT 836 cf W porównaniu.*

W porównaniu (1): *Wąły frogie morskie [Iudae 13].) Tacyt fą h(a)eretykowie/ iż y łami w łobie ząwłze nieſpokoyni/ nádęci/ cięmnny y gorzcy łą: y ná pokoy koſcioła (ktory iáko brzeg morſki ieſt mocny á ſtáteczny) bić nie przeſtawáią. Lecz tákże iáko piány/ wyrzuciáią ſwoie zelżywoſci: iż iáko nádęte wáły/ im ſię wyżłzey pyłzniąc ſię podnoſzą/ tym więcey zelżeni/ iákoby ſię w lekkie piány roſpuſzczáiąc giną. WujNT 836.*

a) *Przestawać być zatwardziałym* (1) :

Fraza: »kamieniste rozpuszczają się serca« (1): *Táką cierpliwoſcią y miłoſcią zwyciężyli ſwiat Apoſtołowie y potomkowie ich: ná ktorą pátrząc pogáńſtwo iáko tu widzisz/ kruſzyć ſię/ á kámienie roſpuſzczáć ſię ich ſercá muſiáły. SkarŻyw 238.*

c. *Pęcznieć* (1) : *Czemu ciało pſzenne więcey ſie nadyma kiedy ie zgniotą, niż ięczmienne albo y rzane. (–) Bowiem mąka pſzenna dla ſwey miałkoſci ieſt barzo tłuſta y rzadka, przeto ſie barzo rozpuſzcza trzimaiąc ſie ſwą lipkoſcią. GlabGad G7.*

2. *Rozprostowywać się, rozciągać się* (1) :

[*Fraza:* »listki się rozpuszczają«: *liſtki té z przodku gdy ſie roſpuſzczáią/ Rutą woniáią/ á potym gdy iuż doſtoią/ tedy przykro woniáią iáko kliy UrzędowHerb 304a.*]

Zwrot: »i tam i sam się rozpuszcza« (1): *Sinuo, Krziwię ſie/ fáłduyę ſie/ y tám y łám ſie rozwłóczę/ roſpuſzczam/ fáłduyę y krziwię. Mącz 395d.*

3. [*Słabnąć, tracić siły:*

Szereg: »rozpuszczać się i mdleć«: *Gdy [ſw. Ludgarda] ſię modliła przed Crucifixem w takim podnieſieniu ducha [...] bywała: iſz ſię członki iey y ſtawy roſpuſzczáły y mdláły: ták iſz y vpádác ná ziemię muſiáła. SkarŻyw 548.*]

4. [*Szerzyć się, rozpowszechniać się:*

Zwrot: »wszędzie się rozpuszcza«: *Na on čás teſz Arryáńkie kacerſtwo zá pomocą Cefarzá niezbożnego/ wſzędzie ſię roſpuſzczáło SkarŻyw 424.*]

5. *Demoralizować się, odrzucać normy moralne i nakazy religijne; indulgere Cn* (3) :

rozpuszczać się na co (1): y brali od nich [*potomkowie Seta od potomków Kaina*] żony co napiękniefze łobie obierając: y zpowinowáciwfyfię z nimi/ záras fię tezf płowác/ Bogá zápominác/ wedle świátá żyć/ ná rofkofzy fię łprołne ćielełne rołpufzczác/ y w włzytki niecnoty wpádać poczęli. *SkarŻyw* 269.

[*rozpuszczać się w co: [pan]* vltáwicznief á czo dzień tho fye w wiefłfá á niepowłćięgliwłfá nieczyłtość rołpufłcża. *LorichKosz* 62v (*Linde s.v. rozpułćić*).]

rozpuszczać się czym (1): [heretycy] Zwiedzeniem fię też Báláámowym rołpufzczáciá [*Vulg Iudae* 11]/ iż dla vmiłowánief doczełnych požytkow/ łprzećiwiiáciá fię prawdzie ktorá znáciá. *WujNT* 835.

rozpuszczać się w czym [= nie przestrzegać czego] (1): iż on łzábát był zwierzchownym tylko nabożeńłftwem/ á nie łámá włáłną chwałá Bożá [...]. Przeto tedy [...] [*łw. Paweł*] ono ná čás powáżne y do czáfu trwáciące zwierzchowne łzábátu połtánowienie/ odrzucáł [...]. Ale chwały Bożey prawdziwey duchowney nie odrzucáł/ áni ganił: áni iey też my teraz odrzucamy/ ábo fię w niey rołpufzczamy: ále ile w nas być może/ oney pilnujemy. *CzechRozm* 72.

Synonim: 1.a. rozłajác się.

Formacje współrdzenne cf PUłCIC.